

Υπόθεση C-97/24

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

6 Φεβρουαρίου 2024

Αιτούν δικαστήριο:

High Court (Ιρλανδία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

1η Φεβρουαρίου 2024

Προσφεύγοντες:

S.A.

R.J.

Καθών:

The Minister for Children, Equality, Disability, Integration and Youth

Ireland

The Attorney General

HIGH COURT (ανώτερο δικαστήριο, Ιρλανδία)

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ

[παραλειπόμενα]

μεταξύ των:

S.A.,

προσφεύγοντος,

-και-

**MINISTER FOR CHILDREN, EQUALITY, DISABILITY, INTEGRATION
AND YOUTH (Υπουργού παιδείας, ισότητας, αναπηρίας, ένταξης και νέας
γενιάς), IRELAND (Ιρλανδίας) ΚΑΙ ATTORNEY**

GENERAL (γενικού εισαγγελέα),

καθών,

παρισταμένης της

**ΥΠΑΤΗΣ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ
ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ,**

και

[παραλειπόμενα]

μεταξύ των:

R.J.,

προσφεύγοντος,

-και-

**MINISTER FOR CHILDREN, EQUALITY, DISABILITY,
INTEGRATION AND YOUTH (Υπουργού παιδείας, ισότητας, αναπηρίας,
ένταξης και νέας γενιάς), IRELAND (Ιρλανδίας) ΚΑΙ ATTORNEY**

GENERAL (γενικού εισαγγελέα),

καθών,

ΑΙΤΗΣΗ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- 1 Η υπό κρίση αίτηση για την έκδοση προδικαστικής απόφασης αφορά τον έλεγχο για την αναγνώριση αξίωσης αποζημίωσης λόγω προσβολής δικαιωμάτων που αντλούνται από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Προδικαστικά ερωτήματα

- 2 Το High Court (άνωτερο δικαστήριο) εκτιμά ότι τα ακόλουθα ερωτήματα πρέπει να απαντηθούν προκειμένου να επιλυθούν τα ζητήματα του δικαίου της Ένωσης που ανακύπτουν στις υπό κρίση υποθέσεις:
 - i) Συνιστά η «ανωτέρα βία», στην περίπτωση που δεν προβλέπεται ως αμυντικός ισχυρισμός στην οικεία οδηγία ή στην οικεία κανονιστική πράξη για την

εφαρμογή της, αντιτάξιμο λόγω απαλλαγής (είτε στο πλαίσιο του δεύτερου σταδίου του ελέγχου που περιγράφεται στην απόφαση Brasserie du Pêcheur/Factortame είτε άλλως) από την ευθύνη έναντι αξίωσης για αποζημίωση ερειδόμενης στη νομολογία Francovich λόγω παράβασης υποχρέωσης η οποία απορρέει από το δίκαιο της Ένωσης και απονέμει σε ιδιώτες δικαιώματα αντλούμενα από το θεμελιώδες δικαίωμα στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια όπως προβλέπεται στο άρθρο 1 του Χάρτη;

- ii) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, ποιες είναι, εν προκειμένω, οι ειδικότερες πτυχές και το ακριβές περιεχόμενο της ανωτέρας βίας ως αμυντικού ισχυρισμού;

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

- 3 Η αίτηση υποβάλλεται στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας μεταξύ, αφενός, του A και του J (στο εξής: προσφεύγοντες), και, αφετέρου, του Minister for Children, Equality, Disability, Integration and Youth (Υπουργού παιδείας, ισότητας, αναπηρίας, ένταξης και νέας γενιάς), της Ireland (Ιρλανδίας) και του Attorney General (γενικού εισαγγελέα) (στο εξής: καθών) (παρισταμένης της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες), σχετικά με το δικαίωμα των πρώτων σε αποζημίωση λόγω μη παροχής σε αυτούς καταλύματος, τροφής, νερού και άλλων υλικών συνθηκών υποδοχής για την κάλυψη των βασικών τους αναγκών.
- 4 Οι καθών δεν αμφισβητούν την παράλειψή τους, επί μακρό χρονικό διάστημα – ήτοι 11 εβδομάδες μεταξύ Φεβρουαρίου και Απριλίου 2023 στην περίπτωση του A και 9 εβδομάδες μεταξύ Μαρτίου και Μαΐου 2023 στην περίπτωση του J–, να παράσχουν κατάλυμα στους προσφεύγοντες, υποχρέωση την οποία υπείχαν σύμφωνα με τους κανόνες της εθνικής έννομης τάξης για την εφαρμογή της οδηγίας για τις συνθήκες υποδοχής (αναδιτύπωση) (οδηγία 2013/33/ΕΕ) (στο εξής: οδηγία). Βάσει των ανωτέρω, οι καθών δεν αμφισβήτησαν ότι θα πρέπει, πράγματι, να αναγνωριστούν, υπέρ των προσφευγόντων, δύο εκ των αιτημάτων που προβλήθηκαν στο πλαίσιο των ενδίκων διαδικασιών και αφορούν την ύπαρξη παράβασης των κανόνων της εθνικής έννομης τάξης για την εφαρμογή της οδηγίας, καθώς και του άρθρου 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων [της Ευρωπαϊκής Ένωσης]. Ωστόσο, αρνούνται ότι οι προσφεύγοντες δικαιούνται οποιαδήποτε αποζημίωσης, δεδομένου ότι οι παραβάσεις οφείλονταν, όπως ισχυρίζονται οι καθών, σε περιστάσεις που ισοδυναμούν με ανωτέρα βία και, συνεπώς, δεν ήταν «κατάφωρ[ες]» ώστε να πληρούν τα στάδια του ελέγχου για την αναγνώριση δικαιώματος αποζημίωσης που καθορίστηκαν στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-46/93 και C-48/93, Brasserie du Pêcheur S.A. κατά Γερμανίας και The Queen κατά Secretary of State for Transport, ex parte: Factortame Ltd και λοιπών (στο εξής: απόφαση Brasserie/Factortame).

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- 5 Κατά το άρθρο 1 του Χάρτη, *«Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι απαραβίαστη. Πρέπει να είναι σεβαστή και να προστατεύεται»*. Η οδηγία καθορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία, όπως οι προσφεύγοντες στην υπό κρίση υπόθεση. Το άρθρο 17 της οδηγίας υποχρεώνει τα κράτη μέλη να *«μεριμνούν για την παροχή υλικών συνθηκών υποδοχής στους αιτούντες όταν ασκούν αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας [...] [να] μεριμνούν ώστε οι υλικές συνθήκες υποδοχής να εξασφαλίζουν στους αιτούντες επαρκές βιοτικό επίπεδο, το οποίο να διασφαλίζει τη συντήρησή τους και να προστατεύει τη σωματική και την ψυχική τους υγεία»*.
- 6 Το άρθρο 18 της οδηγίας ορίζει τις λεπτομέρειες για τις υλικές συνθήκες υποδοχής. Προβλέπει, στην παράγραφο 9, διαφορετικές υλικές συνθήκες υποδοχής σε εξαιρετικές περιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης κατά την οποία *«έχουν εξαντληθεί προσωρινά οι συνήθως διαθέσιμες δυνατότητες στέγασης»* υπό την προϋπόθεση ότι *«αυτές οι διαφορετικές συνθήκες καλύπτουν σε κάθε περίπτωση τις βασικές ανάγκες»*.
- 7 Η νομολογία του Δικαστηρίου καθιστά σαφές ότι η υποχρέωση παροχής υλικών συνθηκών υποδοχής είναι δεσμευτική, αλλά τα κράτη μέλη έχουν κάποια διακριτική ευχέρεια ως προς τον τρόπο εκπλήρωσης της εν λόγω υποχρέωσης: Υπόθεση C-179/11, Cimade και GISTI· υπόθεση C-79/13, Saciri· υπόθεση C-233/18, Haqbin· υπόθεση C-422/21, TO.

Αποζημίωση λόγω παραβίασης του δικαιού της Ένωσης

- 8 Οι απαιτήσεις για την επιδίκαση αποζημίωσης κατά κράτους μέλους λόγω ευθύνης του κράτους για παραβίαση κανόνων του δικαιού της Ένωσης ορίστηκαν για πρώτη φορά στην υπόθεση Francovich ως εξής (σκέψη 40): *«Κατά την πρώτη προϋπόθεση το επιδιωκόμενο από την οδηγία αποτέλεσμα πρέπει να περιλαμβάνει χορήγηση δικαιωμάτων στους ιδιώτες. Κατά τη δεύτερη προϋπόθεση, το περιεχόμενο των δικαιωμάτων αυτών πρέπει να μπορεί να προσδιοριστεί βάσει των διατάξεων της οδηγίας. Τρίτον, κατά την τρίτη προϋπόθεση, πρέπει να υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της παραβίασης της υποχρέωσης του κράτους και της ζημίας που υπέστησαν οι ζημιωθέντες»*.
- 9 Οι εν λόγω απαιτήσεις εξειδικεύτηκαν στην απόφαση Brasserie/Factortame, στην οποία το Δικαστήριο πρόσθεσε, στη σκέψη 51, ότι *«η παράβαση [πρέπει να] είναι κατάφορη»*. Το Δικαστήριο ανέπτυξε λεπτομερώς την εν λόγω προϋπόθεση ως εξής:

«55. Ως προς τη δεύτερη προϋπόθεση, όσον αφορά τόσο την ευθύνη της Κοινότητας εκ του άρθρου 215, όσο και την ευθύνη των κρατών μελών για παραβάσεις του κοινοτικού δικαίου, αποφασιστικό κριτήριο για να θεωρηθεί μια παράβαση του κοινοτικού δικαίου κατάφορη είναι το αν συντρέχει, εκ μέρους κράτους μέλους ή κοινοτικού οργάνου, πρόδηλη και σοβαρή υπέρβαση των ορίων που επιβάλλονται στη διακριτική του ευχέρεια.»

56. Συναφώς, μεταξύ των στοιχείων που ίσως χρειαστεί να συνεκτιμήσει το αρμόδιο δικαστήριο πρέπει να επισημανθεί ο βαθμός σαφήνειας και ακρίβειας του παραβιαζόμενου κανόνα, το εύρος των περιθωρίων εκτιμήσεως που αφήνει ο παραβιαζόμενος κανόνας στις εθνικές ή τις κοινοτικές αρχές, ο ηθελημένος ή ακούσιος χαρακτήρας της διαπραχθείσης παραβάσεως ή της προκληθείσης ζημίας, το συγγνωστόν ή ασύγγνωστον ενδεχομένης νομικής πλάνης, το γεγονός ότι η στάση ενός κοινοτικού οργάνου μπορεί να συνετέλεσε στην παράλειψη, τη θέσπιση ή τη διατήρηση αντιθέτων προς το κοινοτικό δίκαιο εθνικών μέτρων ή πρακτικής».

Ανωτέρα βία

- 10 Οι καθόν επικαλούνται εν προκειμένω στο υπόμνημα αντικρούσεως την έννοια της ανωτέρας βίας και υποστηρίζουν ότι δεδομένων των συνθηκών που επικρατούν στην Ιρλανδία, όπως περιγράφονται παρακάτω, η παράβαση δεν είναι κατάφωρη ώστε να πληροί το αντίστοιχο στάδιο του ελέγχου που καθιέρωσε το Δικαστήριο με την απόφαση Brasserie du Pêcheur.
- 11 Η έννοια της ανωτέρας βίας δεν έχει το ίδιο περιεχόμενο στα διάφορα πεδία εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, επομένως, η σημασία της πρέπει να προσδιορίζεται ανάλογα με το νομικό πλαίσιο εντός του οποίου προορίζεται να παραγάγει τα αποτελέσματά της: Υπόθεση C-640/15, Vilkas (στο εξής: Vilkas), σκέψη 54· υπόθεση C-407/21, Union federale des consommateurs (στο εξής: UFC), σκέψη 53.
- 12 Οι διαφορετικές διατυπώσεις σχετικά με τις ειδικότερες πτυχές του σχετικού κριτηρίου αντανακλούν ενδεχομένως τον βαθμό εξάρτησής του από το εκάστοτε πλαίσιο. Καίτοι η νομολογία είναι συνεπής ως προς την απαίτηση ότι η ανωτέρα βία είναι δυνατό να στοιχειοθετείται μόνο σε σχέση με μη φυσιολογικές/ασυνήθεις και απρόβλεπτες περιστάσεις εκτός του ελέγχου του διαδίκου που την αντιτάσσει ως μέσο άμυνας, εντούτοις, προκύπτουν ορισμένες διαφορές στη διατύπωση των ακριβών ορίων της άμυνας. Ως εκ τούτου, στην υπόθεση 11/70, Internationale Handelsgesellschaft, το Δικαστήριο όρισε ότι η εφαρμοστέα έννοια της ανωτέρας βίας (στο πλαίσιο των γεωργικών κανονισμών) δεν περιορίζεται σ' αυτήν της απόλυτης αδυναμίας, αλλά πρέπει να νοείται ως έννοια «μη φυσιολογικών περιστάσεων, ξένων προς τον εισαγωγέα ή εξαγωγέα, οι συνέπειες των οποίων δεν θα μπορούσαν να αποφευχθούν παρά με το τίμημα υπερβολικών θυσιών, παρά την καταβολή κάθε επιμέλειας» (σκέψη 23). Στην υπόθεση Vilkas, υπό το πρίσμα της απόφασης-πλασίου για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, το κριτήριο διαμορφώθηκε με γνώμονα τις συνέπειες των ασυνήθων και απρόβλεπτων περιστάσεων, οι οποίες δεν μπορούν να αποφευχθούν «παρά την επιδειχθείσα επιμέλεια» των αρχών (σκέψη 53), ενώ κρίθηκε ότι η έννοια της ανωτέρας βίας πρέπει να ερμηνεύεται στενά (σκέψη 56). Η διατύπωση αυτή υιοθετήθηκε επίσης πιο πρόσφατα στην απόφαση UFC (σκέψη 53).
- 13 Στην υπόθεση C-203/12, Billerud, στο πλαίσιο οδηγίας σχετικά με τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, το Δικαστήριο (ερείδόμενο στην απόφαση C-154/78,

Valsabbia κατά Επιτροπής, σκέψη 140) εφάρμοσε ένα αναμφισβήτητα πιο αυστηρό κριτήριο, καθώς έκανε μνεία σε εξωτερικές αιτίες που έχουν «αναπότρεπτες και αναπόφευκτες συνέπειες, σε σημείο ώστε να καθίσταται αντικειμενικά αδύνατη για τους ενδιαφερομένους η συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις τους» (σκέψη 31).

- 14 Το Δικαστήριο επισήμανε επίσης ότι μέσο άμυνας που βασίζεται στην επίκληση ανωτέρας βίας θα υπόκειται πάντοτε στον περιορισμό της χρονικής διάρκειας της ανωτέρας βίας: Vilkas, σκέψη 57.
- 15 Επιπροσθέτως, κατά πάγια νομολογία, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να επικαλούνται εσωτερικές δυσχέρειες για να δικαιολογήσουν τη μη τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης (UFC, σκέψη 72). Επιπλέον, η ανωτέρα βία δεν είναι δυνατό να αφορά εσωτερικές δυσχέρειες που προκύπτουν από την πολιτική ή διοικητική οργάνωση ενός κράτους μέλους ή λόγω έλλειψης αρμοδιοτήτων, γνώσεων ή μέσων: υπόθεση C-424/97, Haim, σκέψη 28.

Το ιρλανδικό δίκαιο

- 16 Η οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής (αναδιατύπωση) έχει μεταφερθεί στην ιρλανδική έννομη τάξη με την κανονιστική πράξη του 2018 περί των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, SI 230/2018 (συνθήκες υποδοχής) (στο εξής: κανονιστική πράξη).
- 17 Η κανονιστική πράξη ορίζει ότι οι υλικές συνθήκες υποδοχής «παρέχονται σε έναν αποδέκτη για τον σκοπό της συμμόρφωσης με την οδηγία» και περιλαμβάνουν τα εξής:
- «(a) στέγη, τροφή και συναφείς παροχές σε είδος,
- (b) βοήθημα για τα καθημερινά έξοδα και
- (c) ρουχισμό που παρέχεται υπό μορφή οικονομικού βοηθήματος κατά το άρθρο 201 του Social Welfare Consolidation Act 2005 (νόμου του 2005 περί κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικών υπηρεσιών)».
- 18 Το βοήθημα για τα καθημερινά έξοδα (στο εξής: ΒΚΕ) ορίζεται ως «εκείνο το μέρος των υλικών συνθηκών υποδοχής το οποίο αντιστοιχεί σε εβδομαδιαία πληρωμή που καταβάλλεται, στο πλαίσιο συστήματος που διαχειρίζεται ο Υπουργός Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, σε έναν αποδέκτη για την κάλυψη των έκτακτων, προσωπικών εξόδων του».
- 19 Ο κανόνας αριθ. 4 της κανονιστικής πράξης ορίζει τη μορφή της εξαίρεσης που προβλέπεται στο άρθρο 18, παράγραφος 9, της οδηγίας για την περίπτωση που έχουν εξαντληθεί προσωρινά οι συνήθως διαθέσιμες δυνατότητες παροχής καταλύματος, αλλά διευκρινίζει ότι η εν λόγω εξαιρετική διάταξη πρέπει, εντούτοις, να καλύπτει «τις βασικές ανάγκες του αποδέκτη».

20 Τα ιρλανδικά δικαστήρια επιλήφθηκαν στις αρχές του 2023 ορισμένων υποθέσεων σχετικά με αιτούντες διεθνή προστασία στους οποίους δεν παρασχέθηκε αρχικά κατάλυμα από την υπηρεσία διαμονής διεθνούς προστασίας (ΥΔΔΠ) που ενεργούσε για λογαριασμό του Υπουργού. Μία από αυτές τις υποθέσεις ήταν η SY κατά Minister for Children, Equality, Disability, Integration and Youth [2023] IEHC 187 (στο εξής: SY). Το High Court (Meenan J) (ανώτερο δικαστήριο) έκρινε στην απόφασή του ότι ο Υπουργός παρέβη τις υποχρεώσεις του βάσει της κανονιστικής πράξης και του άρθρου 1 του Χάρτη καθώς δεν παρέσχε κατάλυμα, τροφή ή εγκαταστάσεις υγιεινής σε αιτούντα διεθνή προστασία, προέβη δε στις ακόλουθες διαπιστώσεις:

i) η παράλειψη του Υπουργού να παράσχει στον αιτούντα τις «υλικές συνθήκες υποδοχής» σύμφωνα με την κανονιστική πράξη του 2018 περί των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (συνθήκες υποδοχής) είναι παράνομη·

ii) η παράλειψη του Υπουργού να παράσχει στον αιτούντα τις «υλικές συνθήκες υποδοχής» σύμφωνα με την κανονιστική πράξη του 2018 περί των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (συνθήκες υποδοχής) παραβιάζει τα δικαιώματα του αιτούντος δυνάμει του άρθρου 1 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

21 Ο Υπουργός δεν άσκησε ένδικο μέσο κατά της απόφασης στην υπόθεση SY και δεν αμφισβήτησε ότι οι προσφεύγοντες στις υπό κρίση ένδικες διαδικασίες έχουν δικαίωμα στην ίδια αναγνωριστική απόφαση όπως εκείνη που εκδόθηκε στην υπόθεση SY. Ωστόσο, ο SY δεν ζήτησε αποζημίωση.

ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΔΙΚΗΣ

Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης Α

22 Ο Α, Αφγανός υπήκοος, υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας στην Ιρλανδία στις 15 Φεβρουαρίου 2023 και απέκτησε δικαίωμα στις υλικές συνθήκες υποδοχής σύμφωνα με τη σχετική κανονιστική πράξη. Ωστόσο, δεν του παρασχέθηκε κατάλυμα διότι τα κέντρα υποδοχής για τους αιτούντες άσυλο που λειτουργούσαν με ευθύνη του Υπουργού ήταν πλήρη. Αντί για θέση σε κέντρο υποδοχής, ο Α έλαβε ένα δελτίο 25€. Κρίθηκε ότι, κατά τη στιγμή υποβολής της αίτησής του, δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις για τη λήψη του βοηθήματος για τα καθημερινά έξοδα (ΒΚΕ) που προβλέπεται για τους αιτούντες άσυλο, διότι δεν διέμενε σε κέντρο υποδοχής. Ο Α διατείνεται ότι ουδόλως ενημερώθηκε σχετικά με άλλες πληρωμές για πρόσθετες ανάγκες. Ο Α έλαβε συνδρομή από ΜΚΟ, το Irish Refugee Council [Ιρλανδικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (IRC)], το οποίο του χορήγησε κατάλογο φιλανθρωπικών οργανώσεων στο Δουβλίνο, οι οποίες παρείχαν σε άστεγους γεύματα και πρόσβαση σε εγκαταστάσεις υγιεινής. Ο Α χρησιμοποίησε μερικές φορές τις εν λόγω παροχές κατά τα διαστήματα της διαβίωσής του ως αστέγου στο κέντρο της πόλης του Δουβλίνου.

23 Ο Α έλαβε επείγουσα ιατρική περίθαλψη για τραύματα που υπέστη σε τροχαίο ατύχημα στην Ουγγαρία καθ' οδόν προς την Ιρλανδία. Έλαβε ιατρικές γνωματεύσεις με λεπτομέρειες για τη διάσειση την οποία υπέστη και τον

προκληθέντα συναφώς πόνο και τις έστειλε στον Υπουργό με αίτημά του για παροχή καταλύματος κατά προτεραιότητα λόγω της ευάλωτης κατάστασής του. Το αίτημα περί προτεραιότητας δεν έγινε δεκτό.

- 24 Ο Α διαβιούσε ως άστεγος στο Δουβλίνο, συχνά σε καιρικές συνθήκες υγρασίας και παγωνιάς (τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο του 2023). Ενώ ήταν άστεγος έγινε μάρτυρας αλλά και θύμα βίας στους δρόμους και, ως εκ τούτου, φοβόταν πιθανές επιθέσεις σε βάρος του και κλοπές των υπάρχόντων του. Μετά από μερικές εβδομάδες, ο Α μετέβη και άρχισε να διαμένει σε έναν πολυώροφο χώρο στάθμευσης αυτοκινήτων στη συνοικία Skerries κοντά στο Δουβλίνο. Κάποιες φορές προσκλήθηκε να κοιμηθεί σε σπίτια άλλων Αφγανών, αλλά γενικά κοιμόταν στον εν λόγω χώρο στάθμευσης. Μερικές φορές δεν έτρωγε κανονικά γεύματα επί δύο συνεχόμενες μέρες διότι δεν είχε την οικονομική δυνατότητα να μετακινηθεί προς το κέντρο της πόλης ώστε να έχει πρόσβαση σε τρόφιμα από φιλανθρωπικά ιδρύματα ή να αγοράσει τρόφιμα. Συχνά περνούσαν πέντε ή έξι μέρες κατά τις οποίες δεν μπορούσε να πλύνει το πρόσωπο και το σώμα του γιατί η μετακίνησή του προς τις εγκαταστάσεις ήταν πολύ δύσκολη. Στην κατάθεσή του περιέγραψε ότι αισθανόταν κρύο, πείνα, ταπείνωση και φόβο.
- 25 Την περίοδο κατά την οποία ο Α ήταν άστεγος, εξακολουθούσαν να διατίθενται καταλύματα σε μεμονωμένη και προσωρινή βάση σε ξενώνες και καταλύματα τύπου bed and breakfast στο Δουβλίνο καθώς και σε άλλες τοποθεσίες στην Ιρλανδία. Ο Υπουργός υποστήριξε ότι οι κενές θέσεις δεν διατίθεντο αμέσως με την υποβολή του σχετικού αιτήματος στο τμήμα και ότι ορισμένοι πάροχοι καταλυμάτων δεν αποδέχονταν κράτηση χωρίς την επίδειξη δελτίου ταυτότητας και προσωπικής πιστωτικής κάρτας. Ο Υπουργός αποφάσισε να διοχετεύσει τους διαθέσιμους πόρους σε λύσεις με τις οποίες προσφερόταν σημαντικός αριθμός κλινών για ορισμένη διάρκεια βάσει σύμβασης, το οποίο απαιτούσε προκαταρκτικές εργασίες και προγραμματισμό.
- 26 Τα κριτήρια επιλεξιμότητας άλλαξαν στα τέλη Μαρτίου 2023 και ο Α υπέβαλε αίτηση για ΒΚΕ στις 31 Μαρτίου 2023. Το ΒΚΕ ύψους 38,80€ την εβδομάδα είχε αναδρομική ισχύ από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης παροχής διεθνούς προστασίας στις 15 Φεβρουαρίου 2023 και καταβλήθηκε στις 5 Απριλίου 2023. Στις 15 Ιουνίου 2023 υπέβαλε αίτηση πληρωμής για πρόσθετες ανάγκες ρουχισμού. Η αίτησή του έγινε δεκτή και η πληρωμή πραγματοποιήθηκε στις 20 Ιουνίου 2023.
- 27 Ο Α φιλοξενήθηκε τελικά σε κατάλυμα στις 27 Απριλίου 2023 έπειτα από 71 ημέρες διαβίωσής του ως αστέγου.

Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης J

- 28 Ο J είναι ένας 22χρονος χριστιανός από την Ινδία. Εισήλθε στο κράτος στις 16 Μαρτίου 2023. Ήταν άστεγος για αρκετές ημέρες πριν εμφανιστεί στην υπηρεσία διεθνούς προστασίας (ΥΔΠ) στις 20 Μαρτίου 2023 και αιτηθεί διεθνή προστασία. Όπως και στην περίπτωση του Α, ο J έλαβε, κατά την πρώτη του

επίσκεψη στην ΥΔΠ στις 20 Μαρτίου, δελτίο 25€ για τα καταστήματα Dunnes Stores. Ήταν άστεγος για 64 ημέρες μέχρι που του παραχωρήθηκε κατάλυμα στις 22 Μαΐου 2023. Διαβιούσε ως άστεγος στους δρόμους του Δουβλίνου, κοντά στα γραφεία της ΥΔΠ, σε μια σκηνή που του παρείχε μια φιλανθρωπική οργάνωση. Υποστήριξε ότι διαβιούσε σε συνθήκες κρύου, υγρασίας και φόβου. Κάθε βράδυ φοβόταν ότι η σκηνή του θα πυρπολούνταν από άτομα που είχαν στοχοποιήσει και άλλους αιτούντες διεθνή προστασία. Συχνά πεινούσε.

- 29 Ο J υπέβαλε στις 16 Μαΐου 2023, με τη συνδρομή των δικηγόρων του, έντυπο αξιολόγησης ευάλωτης κατάστασης. Ωστόσο η αίτησή του να χαρακτηριστεί ως ευάλωτο άτομο δεν έγινε δεκτή.
- 30 Στον J χορηγήθηκε από φιλανθρωπική οργάνωση σκηνή, τροφή και ρουχισμός κατά την περίοδο που ήταν άστεγος. Διατείνεται ότι μερικές φορές λάμβανε φαγητό από φιλανθρωπικές οργανώσεις. Δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στις ανάγκες υγιεινής του και τις περισσότερες φορές αισθανόταν πολύ ακάθαρτος, το οποίο τον έθλιβε.
- 31 Ο J ενημερώθηκε για το δικαίωμα στο ΒΚΕ στις 17 Απριλίου 2023 και, στη συνέχεια, υπέβαλε σχετική αίτηση. Ο J έλαβε την πληρωμή του ΒΚΕ (38,80€ την εβδομάδα) στις 20 Απριλίου 2023, η οποία είχε αναδρομική ισχύ από τις 20 Μαρτίου 2023 και περιλάμβανε τα αντίστοιχα ποσά. Ο J χρειαζόταν αλλά δεν μπορούσε να πληρώσει για ρουχισμό και είδη προσωπικής υγιεινής και ξόδευε τα χρήματα που λάμβανε σε τρόφιμα όταν δεν μπορούσε να τα εξασφαλίσει από τα κέντρα αστέγων.
- 32 Ο J υπέβαλε τρεις αιτήσεις πληρωμών για πρόσθετες ανάγκες (ΠΠΑ). Η πρώτη πληρωμή ζητήθηκε και χορηγήθηκε στις 28 Μαρτίου και ανερχόταν στο ποσό των 100€. Η δεύτερη αίτηση ΠΠΑ υποβλήθηκε στις 7 Απριλίου και απορρίφθηκε. Η τρίτη αίτηση υποβλήθηκε στις 6 Απριλίου και εγκρίθηκε για το ποσό των 120€ περίπου 7 εβδομάδες αργότερα, στις 28 Μαΐου, όταν ο J φιλοξενούνταν ήδη σε κατάλυμα.
- 33 Ο J υποστήριξε ότι βρέθηκε σε απόγνωση και φοβόταν για το μέλλον και την ευημερία του. Αισθανόταν μόνος και φοβισμένος. Ισχυρίστηκε ότι βίωσε κάποιες πολύ οδυνηρές καταστάσεις οπότε πίστευε ότι δεν θα άντεχε άλλο. Ένιωθε ανάξιος και πίστευε ότι η κατάσταση δεν θα άλλαζε ούτε θα βελτιωνόταν ποτέ. Υποστήριξε ότι δεν μπορούσε να κοιμηθεί καλά στη σκηνή του λόγω των ψυχρών και υγρών καιρικών συνθηκών. Εμφάνισε σοβαρά πεπτικά προβλήματα κατά τη διαβίωσή του ως αστέγου (κατά τη γνώμη του, λόγω του άγχους, της ανησυχίας και της κακής διατροφής) και έχασε πολύ βάρος. Υποστήριξε ότι κατά τη διαβίωσή του στους δρόμους δεν υπήρχε προστασία και ότι πολλά βράδια έφταναν στο κτήριο της ΥΔΠ, όπου παρέμενε με άλλους αιτούντες διεθνή προστασία, άτομα με ρατσιστικές προθέσεις τα οποία απειλούσαν ότι θα πυρπολήσουν τις σκηνές τους. Ο J διατείνεται ότι ήταν τρομοκρατημένος.

- 34 Ο J δήλωσε ότι το σακίδιο και τα υπάρχοντά του εκλάπησαν από τη σκηνή του και, ως εκ τούτου, δεν του απέμεινε τίποτα. Υποστήριξε ότι η εβδομαδιαία πληρωμή των 38,80€ δεν επαρκούσε για να τον βοηθήσει να αντικαταστήσει τα υπάρχοντά του και ότι αναγκάστηκε να φοράει τα ίδια ρούχα για έναν μήνα. Ο J ισχυρίστηκε ότι εν λόγω περίοδος ήταν η χειρότερη της ζωής του και ότι τον άλλαξε για πάντα.
- 35 Ο J φιλοξενήθηκε τελικά σε κατάλυμα στις 22 Μαΐου 2023, έπειτα από 64 ημέρες διαβίωσής του ως αστέγου.

Οι περιστάσεις των καθών

- 36 Οι καθών υποστήριξαν ότι έλαβαν κάθε εύλογο μέτρο στην προσπάθειά τους να παρέχουν υλικές συνθήκες υποδοχής, όπως προβλέπεται από την εθνική κανονιστική πράξη, και να ικανοποιήσουν τις βασικές ανάγκες των προσφευγόντων, δεδομένων των εντελώς ασυνήθιστων και απρόβλεπτων συνθηκών που δημιουργήθηκαν από τη μαζική εισροή στην Ιρλανδία, από τα τέλη Φεβρουαρίου 2022 έως τα τέλη Μαΐου 2023, ατόμων που έχρηζαν προσωρινής προστασίας λόγω της εισβολής στην Ουκρανία και στο πλαίσιο μιας παράλληλης και απροσδόκητα μεγάλης αύξησης του αριθμού των ατόμων που αφίχθησαν στην Ιρλανδία και ζήτησαν διεθνή προστασία κατά την ίδια περίοδο. Επίσημη έκθεση που δημοσιεύθηκε το 2020 (στο εξής: έκθεση Day) περιείχε πρόταση προς την Ιρλανδία για την κατάρτιση σχεδίου, εκ μέρους της Ιρλανδίας, με βάση περίπου 3 500 νέες αιτήσεις παροχής διεθνούς προστασίας ετησίως. Με βάση την εκτίμηση της έκθεσης Day, το κράτος πρέπει, επιπλέον, να έχει ήδη καταρτίσει σχέδια έκτακτης ανάγκης ώστε να μπορεί να ανταποκρίνεται εγκαίρως σε περιπτώσεις απρόβλεπτης αύξησης των αιτούντων πέραν του αριθμού αυτού.
- 37 Πάνω από 83 000 Ουκρανοί υπήκοοι αφίχθησαν στο κράτος από τα τέλη Φεβρουαρίου 2022 έως τα τέλη Μαΐου 2023 και σε περίπου 64 000 από αυτούς παρασχέθηκαν καταλύματα για φιλοξενία από τον Υπουργό, κατόπιν χορήγησης προσωρινής προστασίας.
- 38 Το 2022 υποβλήθηκαν 13 651 νέες αιτήσεις παροχής διεθνούς προστασίας στην Ιρλανδία. Από τον Ιανουάριο έως τον Μάιο του 2023 υποβλήθηκαν 4 556 νέες αιτήσεις. Στις 22 Μαΐου 2023, 20 485 άτομα φιλοξενούνταν στο πλαίσιο του συστήματος υποδοχής διεθνούς προστασίας σε σύγκριση με τα φιλοξενούμενα 8 555 άτομα στα τέλη Ιανουαρίου 2022 (υπήρξε σημαντική μείωση στις αιτήσεις παροχής διεθνούς προστασίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID).
- 39 Εν ολίγοις, οι περιστάσεις για τους καθών άλλαξαν καθώς, αρχικά, στα τέλη του 2020 διατυπώθηκε η γνώμη των ειδικών στην έκθεση Day ότι η κυβέρνηση θα πρέπει να καταρτίσει σχέδιο για τη φιλοξενία περίπου 3 500 αιτούντων διεθνούς προστασίας ετησίως, ενώ αργότερα διαπιστώθηκε ότι περίπου 100.000 άτομα (μεταξύ των οποίων άτομα στα οποία χορηγήθηκε προσωρινή προστασία λόγω της σύρραξης στην Ουκρανία και αιτούντες διεθνή προστασία) εισήλθαν στην Ιρλανδία από τα τέλη Φεβρουαρίου 2022 έως τα τέλη Μαΐου 2023, εκ των οποίων

πάνω από 80 000 έπρεπε να φιλοξενηθούν από την ιρλανδική κυβέρνηση με ευθύνη του Υπουργού.

- 40 Οι καθών διατείνονται ότι ασχολήθηκαν με την αναζήτηση καταλυμάτων έκτακτης ανάγκης σε ευρύ φάσμα πηγών, καθώς και με την αξιοποίηση σκηνών ως καταλυμάτων σε ορισμένες περιόδους. Η ΥΔΔΠ συνήψε συμφωνίες με τρίτες φιλανθρωπικές οργανώσεις με σκοπό να διευκολυνθεί η κάλυψη των αναγκών των αιτούντων. Οι εν λόγω οργανώσεις λειτουργούσαν στο Δουβλίνο και παρείχαν ημερήσιες υπηρεσίες σε αιτούντες που δεν φιλοξενούνταν, συμπεριλαμβανομένων γευμάτων και ντους, υπηρεσίας ασύρματου διαδικτύου (wi-fi) και της παροχής σκηνών και υπνόσακων κατά περίπτωση.
- 41 Πριν από τον Μάρτιο του 2023, το ΒΚΕ ήταν πληρωτέο μόνο στο πλαίσιο διεθνούς προστασίας και εφόσον το ενδιαφερόμενο πρόσωπο διέμενε σε κατάλυμα παρεχόμενο με την ευθύνη του Υπουργού. Ο Υπουργός ζήτησε στις 9 Μαρτίου 2023 από τον Minister for Social Protection (Υπουργό κοινωνικής προστασίας, Ιρλανδία) να προβεί σε συμφωνίες και ρυθμίσεις για τη χορήγηση του ΒΚΕ σε αιτούντες διεθνή προστασία στους οποίους δεν είχε παρασχεθεί κατάλυμα. Οι εν λόγω ρυθμίσεις τέθηκαν σε ισχύ στις 28 Μαρτίου 2023. Το ΒΚΕ καθορίζεται στο κατ' αποκοπήν ποσό των 38,80€ την εβδομάδα.
- 42 Το αιτούν δικαστήριο, εν αναμονή της έκβασης της υπό κρίση αίτησης προδικαστικής απόφασης, δεν έχει προβεί σε πραγματικές ή νομικές διαπιστώσεις ως προς την καταλληλότητα της αντιμετώπισης από το κράτος της κρίσης σχετικά με τη στέγαση σε κέντρα φιλοξενίας στο πλαίσιο του καθεστώτος διεθνούς προστασίας.

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 43 Οι καθών επικαλούνται την ανωτέρα βία ως μέσο απαλλαγής από την ευθύνη αποζημίωσης που αξιώνουν οι προσφεύγοντες με βάση τη νομολογία Francovich. Κατά τα προεκτεθέντα, ισχυρίζονται ότι οι περιστάσεις ανωτέρας βίας εμπίπτουν στο πλαίσιο της εφαρμογής του «δεύτερου σκέλους» του ελέγχου που εκτίθεται στην απόφαση Brasserie/Factortame, με αποτέλεσμα, ωστόσο, να μην πληρούται η απαίτηση περί «κατάφορης παράβασης». Υποστηρίζεται ότι τούτο ισχύει από τρεις απόψεις. Πρώτον, η ανωτέρα βία άπτεται της πτυχής του δεύτερου σκέλους η οποία αφορά τον «ηθελημένο ή ακούσιο χαρακτήρα της διαπραχθείσης παραβάσεως ή της προκληθείσης ζημίας». Οι καθών ισχυρίζονται ότι οι περιστάσεις ανωτέρας βίας που περιγράφονται παραπάνω οι οποίες οδήγησαν στις διαπραχθείσες παραβάσεις εν προκειμένω έχουν, από νομική άποψη, μη ηθελημένο ή ακούσιο χαρακτήρα. Δεύτερον, η μνεία στη «νομικ[ή] πλάν[η]» στη σκέψη 56 της απόφασης Brasserie/Factortame περιλάμβανε παράβαση δεσμευτικής νομικής υποχρέωσης. Τρίτον, οι καθών υποστηρίζουν ότι τα μέτρα που ελήφθησαν σε επίπεδο Ένωσης για τη θέσπιση του νέου συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο που συνεπάγεται πιο δίκαιη κατανομή των αιτήσεων παροχής διεθνούς προστασίας στα κράτη μέλη ισοδυναμεί με «στάση ενός κοινοτικού οργάνου» (κατά την έννοια της σκέψης 56 της απόφασης

Brasserie/Factortame), η οποία κατέδειξε ότι τα θεσμικά όργανα της Ένωσης έχουν επίγνωση της ανάγκης για μια πιο δίκαιη κατανομή των αιτήσεων ασύλου σε όλη την επικράτεια της Ένωσης, η οποία δεν καλύπτεται από το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.

- 44 Οι καθών δεν έχουν επικαλεστεί έλλειψη οικονομικών μέσων για την παροχή των υλικών συνθηκών υποδοχής που απαιτούνται από την εθνική κανονιστική πράξη και την οδηγία. Τα επιχειρήματά τους συνίστανται στο ότι ένας άνευ προηγουμένου αριθμός ατόμων που αφίχθησαν στην Ιρλανδία και ζητούσαν προσωρινή ή διεθνή προστασία κατά τη διάρκεια των κρίσιμων περιόδων επιβάρυναν την προβλεπόμενη ικανότητα φιλοξενίας για αιτούντες διεθνή προστασία κατά τέτοιο τρόπο ώστε για προσωρινή περίοδο τεσεράμισι μηνών δεν υπήρχαν προσφορές από την ΥΔΔΠ για τη φιλοξενία άγαμων μη ευάλωτων ενήλικων ανδρών για διάφορα χρονικά διαστήματα, ωστόσο, οι καθών κατέβαλαν κάθε εύλογη προσπάθεια για να εξασφαλίσουν καταλύματα και να ικανοποιήσουν τις λοιπές ανάγκες υποδοχής, συμπεριλαμβανομένων της τροφής, των εγκαταστάσεων υγιεινής και του ρουχισμού.
- 45 Οι καθών ισχυρίζονται επίσης ότι η ανωτέρα βία συνιστά σε κάθε περίπτωση αντιτάξιμο αυτοτελές μέσο άμυνας κατά το δίκαιο της Ένωσης.
- 46 Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι πληρούν τα τρία στάδια του ελέγχου για αναγνώριση δικαιώματος αποζημίωσης βάσει της νομολογίας Francovich: η οδηγία και η κανονιστική πράξη του εθνικού δικαίου παρέχουν δικαιώματα στους προσφεύγοντες (γεγονός το οποίο δεν αμφισβητήθηκε από το κράτος): οι παραβάσεις των επίμαχων υποχρεώσεων ήταν αναμφισβήτητα κατάφωρες και υφίστατο σαφής αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της παράβασης των υποχρεώσεων του κράτους και της ζημίας που υπέστησαν οι αιτούντες υπό τη μορφή της ταλαιπωρίας και της απώλειας της αξιοπρέπειας που συνεπάγεται η αναγκαστική διαβίωση στον δρόμο για μεγάλα χρονικά διαστήματα.
- 47 Σχετικά με το επιχείρημα του κράτους περί ανωτέρας βίας, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι το στάδιο του ελέγχου βάσει της απόφασης Brasserie/Factortame κατά το οποίο απαιτείται η παράβαση να είναι «κατάφωρη» συνεπάγεται αντικειμενική ευθύνη όταν οι υποχρεώσεις δυνάμει της οδηγίας διατυπώνονται ρητά με υποχρεωτικούς όρους και δεν προβλέπουν παρέκκλιση στην περίπτωση κορεσμού καταλυμάτων. Στην πραγματικότητα, ισχύει μάλλον το αντίθετο. Προβάλλουν τον ισχυρισμό ότι η εν λόγω θέση στηρίζεται στη νομολογία του Δικαστηρίου – υποθέσεις Cimade και GISTI, Saciri, Haqbin και TO.
- 48 Οι προσφεύγοντες υποστήριξαν επίσης ότι η ανωτέρα βία δεν είναι δυνατό να συντρέχει στο συγκεκριμένο πλαίσιο των παραδεδωμένων προσβολών απαραβίαστων θεμελιωδών δικαιωμάτων.
- 49 Διατείνονται επιπλέον ότι, ακόμη και αν συντρέχουν κατ' αρχήν λόγοι ανωτέρας βίας, εντούτοις, τούτο δεν προκύπτει από τα πραγματικά περιστατικά. Τα στοιχεία

δεν επιβεβαιώνουν τον ισχυρισμό του κράτους ότι έλαβε όλα τα εύλογα μέτρα για να εξασφαλίσει την κάλυψη των βασικών αναγκών, συμπεριλαμβανομένων των αναγκών σε τροφή και νερό, όπως προβλέπεται στην κανονιστική πράξη της εθνικής έννομης τάξης. Οι προσφεύγοντες υποστήριξαν ότι οι καθόν προέβησαν σε πολιτική επιλογή, ήτοι εστίασαν στην αναζήτηση και προμήθεια καταλυμάτων σε καθολικό επίπεδο σε βάρος των μεμονωμένων αναγκών σε στέγαση και ότι η εν λόγω συνολική αντιμετώπιση που προσέφεραν ήταν ανεπαρκής και καθυστερημένη.

Δυνατότητα επίκλησης της ανωτέρας βίας ως μέσου απαλλαγής από την ευθύνη αποζημίωσης έναντι αξίωσης ερειδόμενης στη νομολογία Francovich

- 50 Κατ' αρχήν γίνεται αντιληπτό το ενδεχόμενο της προβολής ενός επιχειρήματος κατά τρόπο ώστε η έννοια της μη ηθελημένης ή ακούσιας μη συμμόρφωσης –με βάση τη σκέψη 56 της απόφασης Brasserie/Factortame– να περιλαμβάνει περιστάσεις μη συμμόρφωσης οφειλόμενες σε ανωτέρα βία, καθώς και το γεγονός ότι η έννοια αυτή μπορεί να έχει εφαρμογή εξίσου στις δεσμευτικές υποχρεώσεις του δικαίου της Ένωσης όπως και στα μέτρα του δικαίου της Ένωσης που παρέχουν στα κράτη μέλη περιθώριο διακριτικής ευχέρειας ως προς την εφαρμογή τους: και στις δύο περιπτώσεις, το κράτος μέλος εμποδίζεται να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων πέρα από τον έλεγχό του. Η δε αδυναμία εκπλήρωσης των σχετικών υποχρεώσεων δεν προκύπτει από εσφαλμένη αντίληψη του πεδίου εφαρμογής τυχόν διακριτικής ευχέρειας.
- 51 Εφόσον η ανωτέρα βία μπορεί, κατ' αρχήν, να προβληθεί ως απάντηση έναντι της αξίωσης για αποζημίωση λόγω παράβασης της οδηγίας της Ένωσης από κράτος μέλος (μολονότι το εν λόγω μέσο άμυνας δεν προβλέπεται ρητά στην οδηγία), ανακύπτει το ζήτημα αν νοείται, κατ' αρχήν, συνδρομή περίπτωσης ανωτέρας βίας στο πλαίσιο των υποχρεώσεων του δικαίου της Ένωσης που απορρέουν από απαραβίαστα δικαιώματα του Χάρτη (εν προκειμένω βάσει του άρθρου 1) και διατυπώνονται ρητά στην οδηγία με επιτακτικούς όρους οι οποίοι δεν προβλέπουν παρεκκλίσεις, σχετίζονται δε με τις πλέον βασικές ανάγκες η ικανοποίηση των οποίων είναι αναγκαία για τη διασφάλιση του ελάχιστου προτύπου της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Οι ειδικότερες πτυχές της ανωτέρας βίας ως μέσου άμυνας (εφόσον υφίσταται δυνατότητα επίκλησής της)

- 52 Εγείρεται επίσης το ερώτημα περί των κατάλληλων παραμέτρων της ανωτέρας βίας ως μέσου άμυνας, πάντοτε εφόσον είναι δυνατό να προβληθεί για τον σκοπό αυτόν, συμπεριλαμβανομένου του βαθμού ανωτέρας βίας που απαιτείται για την επιτυχή χρήση της ως αμυντικού μέσου στο πλαίσιο της υπό κρίση υπόθεσης. Θα πρέπει η προσέγγιση να μην απαιτεί «υπερβολικές θυσίες» για την αποφυγή των συνεπειών των απρόβλεπτων γεγονότων ή να απαιτεί τη λήψη όλων των αναγκαίων ή εύλογων μέτρων για την αντιμετώπιση των εν λόγω συνεπειών ή τη λήψη όλων των μέτρων που δεν είναι «αντικειμενικώς αδύνατα»; Μήπως αυτές οι

φαινομενικά διαφορετικές διατυπώσεις της νομολογίας του Δικαστηρίου συνιστούν όλες παραλλαγές της ίδιας προσέγγισης με γνώμονα τα πραγματικά περιστατικά και το εκάστοτε πλαίσιο για την αξιολόγηση του κατά πόσον η ανωτέρα βία μπορεί να προβληθεί ως μέσο άμυνας υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις;

- 53 Εάν είναι δυνατή, κατ' αρχήν, η επίκληση της ανωτέρας βίας ως μέσου άμυνας, το συγκεκριμένο πλαίσιο της αδυναμίας κάλυψης βασικών αναγκών, όπως η παροχή καταλύματος και η τροφή που εξασφαλίζουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, πρέπει οπωσδήποτε να απαιτεί πολύ σχολαστικό έλεγχο του κατά πόσον η εν λόγω αδυναμία μπορεί πραγματικά να δικαιολογηθεί με έρεισμα την ανωτέρα βία. Πιθανόν το κριτήριο των ανυπερέβλητων δυσχερειών και/ή της αντικειμενικής αδυναμίας ή τυχόν παρεμφερές κριτήριο είναι κατάλληλο στο εν λόγω πλαίσιο, σε αντίθεση με την προσέγγιση που βασίζεται στη λήψη μέτρων δέουσας επιμέλειας. Μολονότι, αναμφισβήτητα, η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και η επακόλουθη μαζική έξοδος Ουκρανών προσφύγων προς την υπόλοιπη Ευρώπη (συμπεριλαμβανομένης της Ιρλανδίας) συνιστούν απρόβλεπτα γεγονότα, εντούτοις είναι δυνατό να υποστηριχθεί ότι οι συνέπειες της απορρέουσας από την ανωτέρω εισβολή ανάγκης για συνεχή ενισχυμένη ικανότητα φιλοξενίας στο πλαίσιο του συστήματος διεθνούς προστασίας δεν ήταν απρόβλεπτες ύστερα από ένα ορισμένο χρονικό σημείο. Ως εκ τούτου, καίτοι είναι δυνατό να υποστηριχθεί ότι η εξεύρεση λύσεων στέγασης μέσω συλλογικών συμβάσεων στην οποία εστίασε το κράτος είναι, σε γενικές γραμμές, εύλογο μέτρο για την αντιμετώπιση της κρίσης της ικανότητας φιλοξενίας από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2023, εντούτοις, μπορεί εξίσου να θεωρηθεί ότι, με βάση μια πιο αυστηρή εκτίμηση των οικείων υποχρεώσεων του κράτους, το κράτος (το οποίο είχε στη διάθεσή του επαρκείς οικονομικούς πόρους) θα έπρεπε, εκτός από την εξεύρεση μεσοπρόθεσμων συλλογικών λύσεων, να διατηρήσει ταυτόχρονα τις προσπάθειές του για την παροχή ιδιωτικών καταλυμάτων μεμονωμένα σε ορισμένους αιτούντες που ήταν ήδη ή υπήρχε ο κίνδυνος να μείνουν άστεγοι, να χορηγήσει δελτία διαμονής, να αυξήσει σημαντικά την οικονομική ενίσχυση (σε ποσό μεγαλύτερο από το ΒΚΕ), να εξετάσει τη δυνατότητα δημιουργίας ασφαλούς καταφυγίου έκτακτης ανάγκης (συμπεριλαμβανομένου ίσως ασφαλούς καταφυγίου με σκηνή) για σύντομες περιόδους και, γενικά, να επιδιώξει άλλες παρεμφερείς λύσεις.

Η ανάγκη υποβολής προδικαστικών ερωτημάτων στο Δικαστήριο της Ένωσης

- 54 Τα ανωτέρω συνιστούν σημαντικά ζητήματα για τα οποία δεν υπάρχουν, επί του παρόντος, σαφείς και προφανείς απαντήσεις με βάση το δίκαιο της Ένωσης. Κατά συνέπεια, το αιτούν δικαστήριο δεν είναι δυνατό να αποφανθεί με βεβαιότητα ότι οι απαντήσεις στα εν λόγω ζητήματα συνιστούν «acte claire». Πρόκειται για ζητήματα για τα οποία το αιτούν δικαστήριο χρειάζεται καθοδήγηση προκειμένου να εκδικάσει τις ενώπιόν του υποθέσεις (και κατ' επέκταση, 50 περίπου υποθέσεις ενώπιον των ιρλανδικών δικαστηρίων στις οποίες ανακύπτουν τα ίδια ζητήματα). Το ανώτερο δικαστήριο εκτιμά ότι, δεδομένων των περιστάσεων της υπό κρίση

υπόθεσης, είναι απαραίτητο να υποβάλει στο Δικαστήριο τα προεκτεθέντα προδικαστικά ερωτήματα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.

- 55 Κατά τη γνώμη των ιρλανδικών δικαστηρίων, πρόκειται για ζήτημα επιτακτικού χαρακτήρα καθώς, αφενός, εκκρεμεί ήδη μεγάλος αριθμός υποθέσεων ενώπιον των εν λόγω εθνικών δικαστηρίων στις οποίες ζητείται αποζημίωση για παράβαση των υποχρεώσεων του κράτους σύμφωνα με την επίμαχη οδηγία, αφετέρου, συνεχώς άγονται ενώπιον των ιρλανδικών δικαστηρίων νέες υποθέσεις που αφορούν την παροχή καταλύματος στο πλαίσιο της διεθνούς προστασίας.

[παραλειπόμενα]

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ